

ŞEYH HACI MUHAMMED YÂSİN EFENDİ'NİN HAYATI, ESERİ VE TASAVVUF ÂDÂBI

Serdar KARABULUT*

Öz

Elazığ İli Palu İlçesi'nde XIX. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış nakşibendîye Tarikatı'nın Halidîyye kolunun tasavvuf anlayışı geleneğini devam ettiren son müritlerinin en önemlilerinden biri de Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'dir. Yâsîn Efendi, Şeyh Ali Sebti Hazretleri'nin (ö. 1871) vefatından sonra Palu İlçesi'nin şehir merkezine gelerek yerleşmiştir. Nitekim Palu bölgesini irşad eden Nakşî/Hâlidî tarikat şeyhleri ile onların yetiştirdiği halifelerinin neredeyse tamamına yakını Şeyh Ali Sebti Hazretleri'nden silsile yoluyla icazetli olmalarına rağmen, Yâsîn Efendi'nin bağlı olduğu tasavvufi tarikat silsilesi Mevlânâ Hâlidî Bağdâdî'nin (ö. 1827) halifesi olan Seyyid Tâhâ Hakkâri Hazretleri'ne (ö. 1853) ulaşmaktadır. Dolayısıyla Yâsîn Efendi, Nakşibendîye Tarikatı'nın Halidîyye kolunun Seyyid Tâhâ Hakkâri Hazretleri'nin ekolünü devam ettiren Norşin (Güroymak) dergâhına mensup icazetli halifelerinden biri olması ile dikkat çekmektedir. Yâsîn Efendi, Palu yöresinde toplum üzerinde gerek ahlâki kişiliği gerekse ilmî yönüyle derin izler bıraktığı gibi yazılı eserde telif etmiştir. Bu makale de Yâsîn Efendi'nin hayatı, eseri, müritleri ve tasavvuf âdâbı hakkında bilgiler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Nakşibendîlik, Hâlidîlik, İcazatname, Seyyid Tâhâ Hakkâri,

THE LIFE, WORK AND SUFISM PROPRIETY OF SHEIKH HAJI MUHAMMED YASIN EFENDI

Abstract

Sheik Haji Muhammed Yâsîn Efendi was one of the most important last guides who lived in the second half of XIX. century in Palu in Elazığ, who maintained the tradition of the Sufi understanding of the Hâlidîyyah branch of the Naqshbandi Sûfi Order. Yâsîn Efendi came to the city center of the district of Palu and settled here after the death of His Holiness Sheikh Ali Sebti (d. 1871). As a matter of fact, even though almost all of the Naqshi / Khalidi sūfi order sheikhs who enlightened the Palu region and the calips having been educated by them, were ratified by Sheikh Ali Sebti through lineage. The lineage of Sufi religious order, which Yâsîn Efendi depends on, reaches up to His Holiness Seyyid Taha Hakkâri (d. 1853) who was caliph of Mevlâna Halidi Bağdadi (d. 1827). So, Yasin Efendi draws attention with the fact that he was one of the authorized calips depending upon

Atf: Karabulut, Serdar. "Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'nin Hayatı, Eseri ve Tasavvuf Âdâbı / The Life, Work and Sufism Propriety of Sheik Haji Muhammed Yâsîn Efendi". gıfad: gümüşhane üniversitesi ilahiyat fakültesi dergisi / the journal of gümüşhane university faculty of theology 19 (Ocak / january 2020/1): 87-110.

* Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Müdür Yardımcısı, Ali Rıza Septioğlu Yatılı Bölge Ortaokulu, El-Mek: mirdaskara@gmail.com. ORCID: 0000-0002- 5087-4190.

Norşin (Güroymak) dervish lodge which continued the ecole of His Holiness Seyyid Taha Hakkâri of the Halidiyye branch of Naqshbandi Sûfi Order. As Yâsîn Efendi left a deep impression on the society in Palu region both in terms of his moral personality and his scientific side, he was compiled in written work. This articles presents the information about Yâsîn Efendi's life, work, sūfish propriety and Sufism.

Keywords: Sūfism, Naqshbandiyya, Khalidism, Ratification, Seyyid Taha Hakkâri

Giriş

Nakşibendîlik Anadolu coğrafyasına ilk kez XV. yüzyılda sistemli bir şekilde yerleşmiştir.¹ Molla İlahî Sınavî tarafından Osmanlı topraklarında sistemleştirilen Nakşibendîlik hızlıca yayılmıştır. Şüphesiz bunda Osmanlı Padişahı Fatih Sultan Mehmed'in (ö. M.1481) etkisi de vardı. Nakşibendîlik, Fatih Sultan Mehmed döneminde Anadolu'nun büyük şehirleri olan İstanbul, Bursa, Diyarbakır ve Rumeli bölgesinde etkili olmuştur.²

Hâlidîlik, XIX. yüzyıl başlarında Osmanlı coğrafyasında Şeyh Hâlid Bağdadi (ö. H.1242/M.1826) tarafından kurulan Nakşîliğin etkin koludur. Şah Gulam Ali'den (ö. H.1240/ M.1824) halifelik alarak H. 1226/M.1811 yılında Bağdat'a dönen Şeyh Hâlid çok kısa bir süre içerisinde bölgede oldukça etkili oldu. Şeyh Hâlid on altı yıl gibi kısa bir zaman aralığında Hâlidîliği³, yaşadığı Kuzey Irak bölgesi başta olmak üzere Kafkasya ve diğer birçok kasabada ve şehirde yaydı. Ayrıca bu kolun Güneydoğu Asya'ya açılması için de teşebbüslerde bulundu.⁴ Şeyh Ali Sebî (Palu, Elazığ, Bingöl, Diyarbakır), Nehrili Şeyh Seyyid Tâhâ Hakkâri Şeyh İbrahim Cezeri (Cezire), Şeyh Osman Sereceddin (Kuzey Irak, Süleymaniye), Şeyh Ahmedi Berzenci (Kuzey Irak) gibi ilim önderleri Hâlidî Bağdadi'nin en meşhur halifeleriydi.⁵ Bu ilk dönemdeki Nakşî şeyhler kendi bölgelerinde birçok halife yetiştirdiler. İlk halifelere silsile yoluyla ulaşan ikinci ve üçüncü nesil Nakşî şeyhleri bölgelerinde çok etkili oldular ve kendi bölgelerini nüfus altına aldılar. Kafkasya bölgesinde çok etkili olan Kafkas kartalı Şeyh Şamil Mevlânâ Hâlid'in halifelerinden İsmail Şirvânî'nin (ö.H.1270/M.1853) talebesi Muhammed Yerâğî'nin halifesidir. Nitekim Muhammed Esad Erbilî, Abdulkhakim Arvasî (ö. M.1865-1943) ve

¹Kasım Kufuralı, "Molla İlahî ve Kendisinden Sonra Nakşibendî Muhiti", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 3,1-2 (1948): 133.

²Ekrem Işın, "Nakşibendîlik", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* (İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları, 1994), 4: 32.

³Abdulcebbar Kavak, *Mevlânâ Hâlid-i Nakşibendî ve Hâlidîlik* (İstanbul: Nizamiye Akademi Yayınları, 2016), 150.

⁴Rüya Kılıç, "Osmanlı Devleti'nde Yönetim-Nakşibendî İlişkinine Farklı bir Bakış: Halidi Sürgünleri", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 7/17 (2006): 103.

⁵Kavak, *Mevlânâ Hâlid-i Nakşibendî ve Hâlidîlik*, 149-168. bk.Serdar Karabulut, "Şeyh Ali Sebî ve Palu Çevresinde Hâlidîliğin Yayılmasındaki Yeri", *Akademik İslam Araştırmaları Dergisi* 4/1(2018): 147. bk. İbrahim Baz, "Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî'nin Halifelerinden Şeyh Hâlid-i Cezeri ve Basret Dergâhı", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 14/32 (2013): 139.

Sıbgatullah Arvası' de (ö. M.1871)⁶ Mevlânâ Hâlid'in talebelerinden Seyyid Tâhâ Hakkâri'nin⁷ halifelerindendir. Mahmut Sami Ramazanoğlu ise Esad Erbilî'nin halifelerindendi. Mahmud Sami Hazretleri'nden halifelik alan Hacı Hasan Efendi vasıtasıyla Nakşibendîlik Tarikatı Kayseri bölgesinde önemli sîmalar yetiştirmiştir. Öte taraftan Şeyh Abdurrahman Tagî (ö. M.1831-1887)⁸ vesilesiyle Hâlidîlik, Bitlis ve Norşîn'de etkili olmuş; Şeyh Abdurrahman Tagî (ö. 1887) Norşîn'de tekke inşa ederek burayı ilim ve tarikat merkezi hâline getirmiştir.

Gümüşhane yöresinde ise Nakşibendîlik Ahmed Ziyâuddin Gümüşhanevî (ö. H.1311/M.1883) tarafından yayılmıştır. Ahmed Ziyâuddin Gümüşhanevî Mevlânâ Hâlidî Bağdâdî'nin halifelerinden Ahmed bin Süleyman'il evrâdî'nin talebesiydi. Nitekim silsile yoluyla Mevlânâ Hâlid'in ilk halifelerine ulaşan Şeyh Abdulkadir Hizânî (Bitlis), Şeyh Muhammed Ziyâuddin Norşîni (ö. 1855-1924) gibi halifeler de kendi bölgelerine Nakşibendîlik Tarikatı'nı benimsettiler. Palu yöresinde Nakşî/Hâlidîlik tasavvuf anlayışı Şeyh Ali Sebî Hazretleri ile başlamıştır.⁹ Şeyh Ali Sebî Hazretleri'nin yetiştirdiği en önemli halifeleri olan Şeyh Mahmud Samîni (ö.1896), Şeyh Ahmet Çânî (ö. 1884), Seyyid Ahmed Çapakçûrî (ö. 1921), Şeyh Abdullah Melâkânî (ö. 1876) ve Şeyh Ali Efendi'nin oğlu Şeyh Hasan Nakî Efendi (ö. 1915) gibi önde gelen halifeler vasıtasıyla Hâlidîlik kolu bu zatların etkili oldukları vilayetlerde yayılmıştır.¹⁰ Bu halifeler kendi bölgelerinde önemli tekke ve külliyeleer oluşturmuşlardır. Ali Sebî Hazretleri'nin vefatından sonra da onun tasavvuf anlayışını devam ettirmişlerdir.¹¹ Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi, Ali Sebî Hazretleri'nin birinci kuşak halifelerinin çoğu ile çağdaş olduğu gibi onların çoğunu görmüş ilmî bilgilerinden de istifade etmiştir. Palu yöresinde bu birikimden istifade ederek yetişen son dönem tasavvuf erbaplarından biri de Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'dir. Yâsîn Efendi, gerek yaşantısı gerek irşat faaliyetleri gerekse telif ettiği eserle ve yetiştirdiği müritlerle toplum üzerinde derîn izler bırakmıştır.

1. Şeyh Yâsîn Efendi'nin Ailesi ve İlmi Tahsili

⁶Doğum tarihi bilinmemektedir. M. 1870(H. 1287) senesinde vefat etmiştir. Kabri, Hizân İlçesi Gayda Köyü'ndedir

⁷Seyyid Tâhâ Hakkâri, Hakkâri İli'nin Şemdinli İlçesi'nin Nehri (Bağlar) Köyü'nde aile kabristanında medfundur. bk. Abdulcebbar Kavak, *Seyyid Taha Hakkari* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017), 28-30.

⁸Şeyh Abdurrahman Tagî b. Molla Mahmud Şîrvânî Hüsaman Aşireti'ne mensuptu. Siirt İli'ne bağlı Şîrvân Nahiyesi'nin Buruj Köyü'nde M. 1831 yılında dünyaya geldi. Onun babası Bitlis İli'nin Hizân Nahiyesi'nin Tağ Köyü'nde imamdı. İlk eğitimini babasının yanında tamamladı. Daha sonra Bulanık (Muş) civarında Molla Abdurrahman ile Molla Resul Sıbkî'nin yanında eğitim aldı. Daha sonra Şeyh Sıbgatullah Arvası'ye intisap etti. Onun M.1871 yılında vefatı üzerine Tağ Köyü'ne gitti. Sıbgatullah Arvası'nın manevi yolla işareti üzerine Norşîn Nahiyesi'ne giderek M. 1887 yılına vefatına kadar orada irşad faaliyetlerinde bulundu. Türbesi Norşîn Nahiyesi'ndedir. bk. Mehmet Şaki Çakır, "Şeyh Abdurrahman-ı Tâgî ve Norşîn Tekkesi'nden Yayılan Kollar" *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 3/2 (2017): 27-32.

⁹Mehmet Şirin Ayış, "Bingöl Hâlidî Geleneğinin Medrese Boyutu", *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/10 (2017): 73.

¹⁰Serdar Karabulut, *Şeyh Ali Sebî el-Palevi* (İzmit: Altın Kalem Yayınları, 2014), 33.

¹¹Karabulut, *Şeyh Ali Sebî el-Palevi*, 159.

1. 1. Yasin Efendi'nin Ailesinin Soy Ensabı

Şeyh Yâsîn Efendi'nin doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. H.1317/H.1900-1901 tarihinde "Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı kâside divânını telif etmiştir. 2015 yılında türbesinin çevresi ve mezar odası onarılmıştır. Bu dönemde hiçbir tarihi bilgiye ve yazılı belgeye dayanmayarak mermerden yapılarak dikilen mezar taşının üstünde ölüm tarihi H.1310/M.1894 yazılmıştır. Oysaki Yâsîn Efendi, "Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı eserini H. 1317/M.1900-1901 tarihinde kaleme aldığından dolayı ölüm tarihinin yanlış yazıldığı sonucu kesinlik kazanmaktadır. Netice itibarı ile Yâsîn Efendi'nin "Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı eserini telif ettiği tarihten sonraki bir zaman diliminde vefat ettiği anlaşılmaktadır. Yâsîn Efendi hakkında bilinen en önemli husus ise Ali Sebti Hazretleri'nin en önemli ve olgun halifeleri olan Şeyh Mahmud Samîni (ö. 1896), Seyyid Ahmed Çapakçurî (ö. 1921) ve Şeyh Hasan Nakî Efendi (ö. 1915) ile çağdaş olduğudur. Bu mürşidi kâmilleri bizzat görmüş onlarla ilmî konularda istişare etmiş, onların dünyevî yaşantılarını örnek alarak hâl ve hareketlerinden de etkilenmiştir.

Hacı Yâsîn Efendi'nin ailesi aslen o dönemde Palu Hükümeti'ne (Palu Sancağı) bağlı Deb¹²Beldesi'nin Kâftan Köyü'nden Palu Hükümeti'nin Hûn¹³Nahiyesi'ne gelerek yerleşmiştir.¹⁴ Diğer bir görüşe göre ise ataları Deb (Karakoçan) Beldesi'nin Bulgurlu (Çobur) Köyü'nden Palu'ya gelerek yerleştikleri rivâyet olunmaktadır.¹⁵Kendi el yazısı ile telif ettiği "Mecmûatü'ş-şerîfe" adlı kâside divânının son sayfasında "*Temmet hâzihi'l Mecmû'âtü'ş-şerîfe ketebehu'l-hakîrû'l-fakîr Yâsîn Efendi İbn-i Muhammed Efendi Gafferallâhu teâla zunûbehu fi seneti seb'â ve âşere ve selâse mi'e ve elf (1317)*"¹⁶ ifadesinden babasının isminin Muhammed olduğu anlaşılmaktadır.¹⁷Ancak Yâsîn Efendi'ye verilen H. 1302/M. 1884 tarihli orijinal icazetname belgesinde ise babasının ismi, "*Hacı Muhammed Yâsîn İbn-i Aliyyi'l Hâfızı'l Hûni*"¹⁸ şeklinde yazılarak ifade edilmiştir. İcazetname metninde babasının ismi Hûnlu (Beyhanlı) "*Hâfız Ali*" olduğu anlaşılmaktadır. İcazetname metninin orijinal nüshasının muhtemelen sonraki yıllarda bilinmeyen bir tarihte yazılarak kaleme alınan mühürsüz bir kopyasında ise Arapça ; "*Muhammed Ali İbn-i Hacı Şeyh Muhammed Yâsîni'l Hûni*" yazılıdır ki bu ifadedden Yâsîn Efendi'nin "*Muhammed Ali*"

¹² Elazığ İli Karakoçan İlçesi'nin eski ismidir.

¹³ Eskiden Palu Sancağı'na bağlı nahiyedir. Günümüzde Beyhan Beldesi ismini almıştır.

¹⁴ Süleyman Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları* (Ankara: Sistem Ofset Bas. Yayınları, 2013), 2: 347.

¹⁵ Yusuf Bakıcı, *Kültür ve Medeniyetler Şehri Palu* (Elazığ: Güntek ofset ve Matbaa, 2012) , 85.

¹⁶ Hacı Muhammed Yâsîn bin Muhammed Ali el-Hûni, *Mecmûatü'ş-Şerîfe* (Elazığ: 1317 /1900), 201.

¹⁷ Telif ettiği Mecmûatü'ş-Şerîfe adlı kâside divânında bu , " Mecmûatü'ş-Şerîfe 'yi" tamamladım onu hakir ve fakir olan Muhammed oğlu Yasin Efendi H. 1317/M.1900 senesinde yazmıştır. Allah Teâlâ onun günahlarını bağışlasın.

¹⁸ **حافظ**: Hâfız kelimesi Kur'an-ı Kerimi ezberlemiş kişi anlamını ihtiva etmektedir. Ancak Palu yöresinde Hâfız kelimesi her iki gözünü kaybetmiş âba kişiler ile doğuştan gözleri kör olan âba kimseler içinde kullanılmaktadır. İcazetname metninde hangi anlamda kullanıldığını tam olarak tespit etmek mümkün değildir.

¹⁹ İcazetname metninde ismi; **الحاج محمد ياسين ابن علي الحافظ الهون** (Hacı Muhammed Yâsîn İbn-i Aliyyi'l Hâfızı'l Hûni) şeklinde yazılmıştır. İcazetname metninden babasının isminin "*Hûnlu Hâfız Ali*" olduğu anlaşılmaktadır.

adında bir oğlu olduğu, bu oğlunun da kendi babası Yasin Efendi'den icazetname aldığı gibi yanlış bir bilgi ortaya çıkmaktadır. Oysa Yâsîn Efendi'nin "*Muhammed Ali*" isminde herhangi bir erkek evladının olmadığı bilinmektedir. Muhtemelen orijinal icazetnamenin bazı yerlerinin zaman sürecinde silinerek okunamayacak dereceye gelmesine binaen istinsah yoluna başvurulmuş sonradan kaleme alınarak telif edilen bu nüshada Arapça gramer hatası yapılarak baba ve evladının öncelik sıralaması ters yazıldığı anlaşılmaktadır. Doğrusu "*Hacı Şeyh Muhammed Yâsîn İbn-i Muhammed Aliyi'l Hûni*" şeklindedir. Nitekim bu şekilde doğru olan bir yazılıştan hem "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*" adlı eserinde babasının isminin çift isim olan "*Muhammed Ali*" olduğu sonucu çıkmaktadır. Neticede "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*" adlı eserinde babasının çift isminden "*Muhammed*" ismi kullanılmış; kendisine verilen orijinal icazetnamede de babasının çift kullanılan isminden de "*Ali*" ismi telif edilerek kayıt altına alındığı anlaşılmaktadır.

Bilinen aile şeceresine göre, Yasin Efendi'nin Abdûlfettah Efendi isminde bir kardeşinin olduğuudur. Abdûlfettah Efendi, uzun yıllar Hûn Nahiyesi'nde imamlık yapmıştır. Yâsîn Efendi genç yaşta evlenmiş bu evlilikten Halil Efendi adında bir oğlu ile bir kızı dünyaya gelmiştir. Evlatları genç yaşta vefat etmiştir. Yâsîn Efendi'nin kendi evlatlarından nesli devam etmediğinden günümüze soyu intikal etmemiştir. Evlatlarının vefatına bayağı üzülen Yâsîn Efendi, o dönemde Palu Hükümeti'ne bağlı Hûn Nahiyesi'nden ayrılarak Palu Hükümeti'nin şehir merkezlerinden biri olan Zeve bölgesindeki mahallelerden biri olan Cimşidiyye Mahallesi'ne gelerek yerleşmiştir.²⁰ Yâsîn Efendi'nin Hûn Nahiyesi'nden ne zaman Palu Hükümeti'nin şehir merkezine geldiği kesin olarak bilinmese de Şeyh Ali Sebti Hazretleri'nin vefatından sonraki bir zaman sürecidir. Cimşidiye Mahallesi'ne yerleşen Yâsîn Efendi, irşat faaliyetlerini vefat edene kadar burada sürdürmüştür. Yâsîn Efendi, uzun süre Palu'da irşat faaliyetlerini devam ettirdikten sonra ölüm tarihi kesin bilinmese hakkın rahmetine sevilen ve saygı gören tarikat şeyhi olarak kavuşmuştur. Vefat etmeden kısa bir süre önce naşının Murat Nehri'nden getirilen suyla yıkanmasını müritlerine vasiyet etmiştir.²¹ Vefatından sonra Zeve bölgesinde Cemşidiyye Mahallesi'nde bulunan Cemşid Bey camii ve medresesinin üst kısmındaki yer alan mahalle mezarlığına defin edilmiştir. Vefat ettiği dönemde halkın imkânlarıyla yapılan türbesi ise 2015 yılında restore edilerek günümüzde ziyarete açık bir şekilde bulunmaktadır.

1. 2. İlmi Tahsili ve İcazetnamesi

XVI. yüzyılda Palu Mîrdaşî beylerinden Cemşid bin Rüstem Bey tarafından yaptırılan Cemşid Bey tekke ve külliyesi yapıldığı günden itibaren hem medrese hem de ibadethane olarak halkın istifade ettiği ender yapılardandır. Palu Hükümeti'ndeki birçok ilim adamı bu medresede eğitim görmüşler ve halka hizmet etmişlerdir.²²XIX. yüzyılda da Palu Hükümeti'nde halen en önemli eğitim kurumlarından biridir. Yasin Efendi, Hûn Nahiyesi'nden ayrıldıktan sonra Cemşid

²⁰ Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 347.

²¹ Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 352.

²² Karabulut, *Şeyh Ali Sebti el-Palevi*, 46.

Bey Medresesi'ne gelerek yerleşir. Cemşid Bey Medresesi'nde kendini ilme ve züht hayatına vererek manevi ilimlerde bir hayli ilerleyerek yol kat etmiştir. Yasin Efendi, Şeyh Ali Sebî Hazretleri'nin Palu'daki Ali Sebî Hazretleri ile başlayan Hâlidîlik tarikatının birinci nesil halifelerinin büyük kısmını da görmüştür. Yâsîn Efendi, ömrünün son yıllarında Palu yöresinde ilmî liyakat bakımından kendisinden üstün, kendisine yol gösterecek mürcidi kâmil bulamaz. Yâsîn Efendi, Hâlidîlik kolunun Seyyid Tâhâ Hakkârî kolunun meşhur tarikat şeyhlerinden biri olan kendisine icazetname veren Şeyh Muhammed Ziyâuddin Hazretleri'nin yeğeni Norşinli Şeyh Muhammed Ma'sum Efendi'ye bağlanmak ister. Norşin'a²³ giderek Şeyh Muhammed Ma'sûm Efendi²⁴'ye misafir olur. Şeyh Ma'sûm Efendi'ye bağlılık bildirerek kendisini terbiye etmesini (yetiştirmek) isterse de Şeyh Ma'sûm Efendi; kendisine rüyasında Hz. Muhammed (s.a.v) gördüğünü onunda bir mecliste otururken; "bizim Yâsînimiz mürcidi kâmil dir dediğini belirttikten sonra Palu'dan ne getirdin ise ondan bize de veriniz" diyerek kendisinin Yasin Efendi'den tasavvuf ilminde üstün olmadığını dile getirir. Yâsîn Efendi'nin, Şeyh Ma'sûm Efendi'ye bağlanma isteği onun bu aileye duyduğu saygı ve vefa borcunu ifade etmektedir. Zira Yâsîn Efendi'ye icazetname veren Seydası Mevlânâ Seyyid Muhammed²⁵ Ebi Abdurrahman²⁶ şeklinde icazetname metninde yazılıdır. Yâsîn Efendi Norşin şeyhlerinden Abdurrahman Tagî Hazretleri'nin (ö.1886) oğlu Seyyid Muhammed Ziyâuddin Efendi'den H.1302/M.1884 tarihinde icazetnamesini almıştır. Kendisine verilen Nakşibendî tarikatı Arapça icazetnamesinde ise göze çarpan husus Abdurrahman Tagî Hazretleri'nin hocası Sıbetullah Arvâsî Hazretleri'nin (ö. 1870) silsile de yer almasıdır. Abdurrahman Tagî Hazretleri'ne halifelik veren hocasının ise Sıbetullah Arvasî Hazretleri (ö. 1870) olduğu bilinmektedir.²⁷ İcazetname metninde bağlı olduğu tarikat yolu "Kutbu't- Tarikat es-sami" şeklinde ifade edilmiş ve ayrı başka bir kol şeklinde belirtilmiş ise de bu doğru değildir.²⁸ Oysaki icazetname metninde geçen *es-sami* kelimesi ile Nakşibendî tarikatından koparak ayrılan herhangi başka bir tarikat yolunu ifade etmemektedir. *Es-sami* kelimesinin icazetname metninin içerisinde geçtiği kelime kalıbında *قدس الله سره السامى* ; *Kuddisellahu Sirrehus-sami* (ulvi hikmetten öğrendiği sırlar mübarek ve pak olsun;

²³ Bugün Bitlis İli'ne bağlı Güroymak İlçesi'dir.

²⁴Şeyh Masum Efendi, Şeyh Abdurrahim Efendi'nin oğludur. Şeyh Abdurrahim Efendi ise Şeyh Muhammed Ziyâuddin Hazretleri'nin biraderidir.

²⁵Şeyh Muhammed Ziyâuddin, H.1275/M.1858 yılında Hizân'a bağlı Üsb (Doğrular) Köyü'nde doğmuştur. Şeyh Fethullah Verkânîsî'ye intisap etmiş ve ondan hilafet almıştır. Otuz dört yıl irşad görevi yürüten hazret, birçok halife yetiştirmiştir. H. 1342/M.1924 yılında Norşin'de vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir. bk. Çakır, "Şeyh Abdurrahman-ı Tâgî ve Norşin Tekkesi'nden Yayılan Kollar", 32.

²⁶Mühürsüz olan ve sonradan temize çekilen icazetname nüshasının metninde Yasin Efendi'nin hocası; *مولانا السيد محمد ابي عبدالرحمن* (Abdurrahman oğlu Mevlânâ Seyyid Muhammed) Arapça şeklinde yazılmıştır. Bu şahıs Abdurrahman Tagî Hazretleri'nin (ö. 1886) oğlu Şeyh Muhammed Ziyâuddin Efendi'den (ö.1924) başkası değildir.

²⁷ İbrahim Baz, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Norşin Dergâhu ve Şeyh Abdurrahmanı Tâgî", Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi 34/2 (2014): 81.

²⁸ Yapıcı, *Harput Âlim- Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 348.

diğer ifadeyle, onun ulvî, yüce sırrını Allah kutsasın) ifadesinde السامى; *sami* kelimesi Arapça; *Yüce, aziz, ulu ulvî*²⁹ anlamlarını ihtiva etmektedir.

İcazetname metninin sonunda bulunan mührün içi; “*Muhammed Şahî el-Hâlidîyyi'l Nakşîbendî*” şeklinde okunabilmektedir. Mührün iç kısmında mühür tatbik tarihi belli olmasına rağmen aşrı silik olduğundan okunamamaktadır. Netice itibari ile Yâsîn Efendî'ye verilen icazetname incelendiğinde Nakşîbendîye Tarikatı Hâlidîyye koluna mensup olan Abdurrahman Tagî Hazretleri'nin derûhte ettiği Norşîn dergâhından icazetli halifelerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Yasin Efendî'ye verilen icazetnamede tarikat silsilesi şu şekildedir:

- Muhammed Yasin Efendi Hz. (k.s.)
- Mevlânâ Muhammed Ziyâuddin Hz. (k.s.)
- Abdurrahman Tagî Hz. (k.s.)
- Seyyid Tâhâ Hakkâri Hz. (k.s.)
- Seyyid Abdullah el-Hakkâri Hz. (k.s.)
- Mevlânâ Şeyh Hâlid Hz. (k.s.)
- Abdullah el-Hindî el-Dehlevî Hz. (k.s.)
- Cân-ı cânan Seyyid Şemseddin Hz. (k.s.)
- Seyyid Nûr Muhammed el-Bedâvânî Hz. (k.s.)i
- Şeyh Seyyid Seyfettin Hazretleri
- Seyyid Muhammed Ma'sûm Hz. (k.s.)
- Şeyh Ahmed el-Faruki es-Semerkândî Hz. (k.s.)
- Muhammed Bakî Billâh Hz. (k.s.)
- Hâce Muhammed Emkenekî Hz. (k.s.)
- Mevlana Derviş Muhammed Hz. (k.s.)
- Mevlânâ Muhammed Zâhid Hz. (k.s.)
- Ubeydullah Ahrâr Hz. (k.s.)
- Yakub-i Çerhî Hz. (k.s.)
- Alâeddin Attâr Hz. (k.s.)
- Şah-ı Nakşîbend Hz. (k.s.)
- Seyyid Emir Külâl Hz. (k.s.)
- Muhammed Baba Semmâsi Hz. (k.s.)

²⁹ سَام : ulu yüce aziz, سَامِي : ulvi, مَنْصِبٌ سَامِي : مَنْصِبٌ سَامِي : yüce makam, anlamlarına gelmektedir. bk. Serdar Mutçalı, “*Sami*”, *Arapça-Türkçe Sözlük*, (İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995), 409-410.

Hâce Ali Râmiteni Hz. (k.s.)

Hâce Mahmud Encirî Fağnevî Hz. (k.s.)

Hâce Arîf-i Rivegerî Hz. (k.s.)

Abdülhâlık Gücdevânî Hz. (k.s.)

Hâce Yusuf Hemedânî Hz. (k.s.)

Ebu Ali Fârmedî Hz. (k.s.)

Ebu Hasen Hârakânî Hz. (k.s.)

Bayezid-i Bestâmi Hz. (k.s.)

İmam Câfer-i Sadık Hz. (r.a)

Ebu Muhammed Kâsım Hz. (r.a)

Hz. Ebubekir Sıddık Hz. (r.a)

Öte taraftan Nakşîbendîye Tarikatı'nın Hz. Ebu Bekir (ö. H.13/M.634) ile başlayan manevî yolu, Bâyezid-i Bestâmi'ye (ö. H.234/M.848) kadar "Bekiriyye" veya "Siddikiyye", Bâyezîd'den Abdülhâlık Gucdüvânî'ye (ö. H.575/M.1179) kadar "Tayfûriyye" veya "Bâyezîdiyye", Abdülhâlık Gucdüvânî'den Şâh-ı Nakşîbend Bahâeddin Buhârî'ye (ö. H.791/M.1389) kadar "Hâcegâniyye", Şâh-ı Nakşîbend Hazretleri'nden Ubeydullah Ahrâr Hazretleri'ne (ö. H.895/M.1490) kadar "Nakşîbendîyye" Ubeydullah Ahrâr'dan İmâm-ı Râbbânî'ye (ö. H.1034/M.1624) kadar "Ahrâriyye" İmâm-ı Râbbânî'den Mevlânâ Hâlid Bağdadi'ye (ö. H.1242/1827) kadar "Müceddîdiyye" Hâlid Bağdadi'den günümüze kadar da "Hâlidîyye" adıyla anılmaktadır.³⁰

2. Mecmûatü'ş-Şerîfe Adlı Eseri

Şeyh Yâsîn Efendi'nin kaleme aldığı en önemli eseri kendi el-yazması olan "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*"³¹dir. Bu esere bakıldığında ufak tefek yazım yanlışları olsa da Yasin Efendi'nin Osmanlıca, Arapça, Farsça dillerini iyi bildiği anlaşılmaktadır. Eser iki yüz sayfadan oluşmaktadır. Eserin içeriğine bakıldığında eser, farklı kişiler tarafından yazılmış derleme kasideler ve münacatlardan oluşmaktadır. Bu kasideler ile münacatların büyük kısmı asırlar boyunca Nakşîbendî tarikatlarındaki tekke ve külliyelerinde beğenilerek okunan ilahi aşkı ve Allah Teâlâ'nın yüceliğini dile getiren değerli manzum eserlerdir. Yâsîn Efendi, farklı dönemlerde sûfiler tarafından yazılan meşhur kasideler ile münacatları kaleme alarak bir eser meydana getirmiştir. Derleme telif niteliğinde olan "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*" adlı eserde Yasin Efendi'nin bizzat kendisine ait herhangi bir kaside ile münacatı da yoktur. Eserin giriş kısmı dua ile başlamaktadır. Elimize ulaşan orijinal eserin dua kısmının ilk

³⁰ Karabulut, *Şeyh Ali Sebîti el-Palevi*, 5.

³¹ "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*" adlı eserin günümüze gelen orijinal tek nüshası Murat Bilgin Bey'dedir. Murat Bilgin Bey'in eline babası Rıza Efendi (M. 1905-1881) vasıtasıyla ulaşmıştır. Rıza Efendi'nin hanımı Şefika Hanım, Haydar Hocâzade ailesindedir. "*Mecmûatü'ş-Şerîfe*" adlı eserde Yasin Efendi'nin çok sevdiği ve kâsidelerine yer verdiği Mustafa Bahî Palevî Efendi'de Haydar Hocâzade ailesinin bireylerindedir.

sayfasının yarım olduğu görülmektedir. Eserin ilk sayfası eksik olduğundan dolayı dua kısmının son sayfası ile eser başlamaktadır. Muhtemelen bu ilk sayfa zamana yenik düşerek kaybolmuştur. Dua kısmından sonra ise eserde pek çok sûfiye ait kasideler ve münacatlara yer verilmiştir. Eseri oluşturan kâsideler ile münacatların yazıldığı sayfaların bazılarının yan tarafına kasideler ile münacatlardaki bazı kavramların şerhleri Osmanlıca yazılmıştır. Eserin son kısımlarında ise Nakşîbendî tarikatında Hâtme-i Hâcegân duası yer almaktadır. Bu duadan sonra Duêvâti Muhtelifeti Mueeserâti (Mu'serâti) adı ile anılan kısım gelmektedir. Duêvâti Muhtelifeti Mueeserâti'nin sonunda bu duayı kısaca özetleyen temsili dairesel şekille bitmektedir. Dairesel halkanın en dış cephesinde on adet tekbir yazılıdır. İkinci halkanın iç kısmında Âyete'l Kürsî duasına yer verilmiştir. Sonraki iç halkalarda ise Kur'an-ı Kerim-i oluşturan harfler sıralanmıştır. Eser İstiğfar-i Hâtme-i Hâcegân duası³² ile son bulmaktadır. Eserin başlangıcı olan dua kısmı ile son kısmını meydana getiren İstiğfarı Hâtme-i Hâcegân duası arasında mevcut olan belli başlı kâsideler ile münacatlar şöyledir;

Kâside-i Celcelûtiye, Kâside-i Nu'mâniye, Kâside-i Râbbâniyye, Risâle-i İshak Efendi Tokatlı, Kâside-i Hakkı Efendi, Kâside-i Kâbristan, Kâside-i fi Methîn (Medhî)-Nebi (s.a.v), Kâside-i Kûdûsu'l Uveysîyyu'l Kur'anî, Münacatil Meymûneti li şeyhi'l Cemal Kirmânî, Kâside-i Burdiye, Derbiyanı Men-i Heva-i Nefs Münacatı İbrahim bin Ethem Rahmetullahi Teâlâ, Kâside-i Hilye-i Şerîfe, Münacatı Zeyne'l Abidin, Münacatı Mudriyât, Kâside-i Vakti Seher, Kâside-i Hakkı Efendi, Derbiyani Medâyihü Resulullah, Derbiyani Mevlîdi Nebi, Derbiyani Da'vethi Resulullah, Derbiyanı Şerefil Kur'an, Derbiyani Mirâcü'l Nebi, Der Zikri Cihân Nebi, Kâside-i Meymûneti'l Mubâreketi, Kâside-i lafza-i Celâl, Kâside-i Bahtiiyyu'l Palevi³³, Fi Beyânı Münacatı Arzı'l Hâcâtı, Kâside-i Burdeti'l Mubâreketi, Kâside-i Muhammediye, Kâside-i İstiğfariyye, Kâside-i ehl-i Mâhşer, Kâside-i Hazreti Ebubekir (r.a) , Kâside-i Sâlâtı Terâvih, Vefatı Nebi Sallallahu Aleyhi ves-Selem, Duâ-i Hâtme-i Hâcegân, Duêvâti Muhtelifeti Muesserâti, İstiğfari Hâtm-i Hâcegân,

³² Nakşîbendî tarikatının tüm kollarında İstiğfar-ı Hâtme-i Hâcegan yapılırken toplu zikrin başında okunan tövbe duasına denilmektedir. İstiğfar-ı Hâtme-i Hâcegan, Arapça dua kısmı ile başlamaktadır. Sonra 3 defa Salâvatı Şerife, 1 defa Elem Neşrah Şerife (İnşirah Süresi), 10 kere İhlâsı Şerife (İhlâs Süresi) tekrar ederek üç defa okumak, 1 defa Fatıha Şerife, 1 defa Salâvatı Şerife şeklinde Osmanlıca okunacak dualar belirtildikten sonra Arapça dua kısmı ile bitmektedir. bk. Yasin Efendi, *Mecmûatü'ş-Şerîfe*, 199-200.

³³Hakkında fazla bilgi bulunmayan Mustafa Bahtî Efendi'nin M. 1790 yılında Palu'da doğduğu tahmin edilmektedir. Haydar Hocazâde olarak da bilinen Mustafa Bahtî, âlim, mutasavvıf ve şair bir kişidir. Arapça ve Farsça bildiği anlaşılan Bahtî Efendi'nin evi, ilmî ve tasavvufi konuların görüşülüp tartışıldığı bir mekân olmuştur. M. 1868 yılında vefat ettiği düşünülen Mustafa Bahtî Efendi, Zeve (Eski Palu) Gedik mevkiindeki aile mezarlığına defnedilmiştir. bk. Bahir Selçuk, Hasan Şener, "Palulu Mustafa Bahtî Efendi ve Şiirleri", *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa (Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018), 2: 19-28.

Bu kâside ve münacatlardan Palulu Bâhtî Efendi'ye³⁴ başlığı ile yazılan yedi adet kâside mevcuttur.³⁵ Bir adet kâside ise Kâside-i Hakkî Efendi ve Bâhtî³⁶ ismi ile kaleme alınmıştır. Hakkî Efendi başlığı ile verilen ve Hakkî Efendi'ye ait olduğu ifade edilen on adet kaside mevcuttur. Bu kâsidelerden ikisi eserin farklı varaklarında yer alırken diğerleri bir arada ard arda yer almışlardır.³⁷ “*Mecmûatü's-Şerîfe*” adlı eserin son sayfasında ise eseri kaleme alan Yasin Efendi'nin ismi ve eserin tamamladığı hicri tarih bulunmaktadır.

3. Tasavvuf Âdâbı

Yâsîn Efendi mürşidi kâmilî vasıtasıyla kendini iyi yetiştirmiştir. Daha sonra icazetname olarak irşad görevine başlamıştır. Yâsîn Efendi, yasadığı süre boyunca Cemşid Bey medresesinde sık sık inzivaya çekilirdi. Cemşid Bey camisinde inzivaya çekildiği iki yıl boyunca ekmek ve pişmiş aş yememiştir. Kendisi çok ibadet eder ve çoğu zamanda oruç tutardı. Gereksiz yere konuşmaz gerek görülmedikçe de dışarıya çıkmazdı.

Kendisini ziyarete misafirleriyle musafahaya başlamadan üç defa; “*Selavatullahi ve melâiketihî ve enbiyâihî ve Resûlihî ve cemi'ül hâlkihî âla seyyidînâ Muhammedin ve âlâ Âli seyyidînâ Muhammed aleyhi ve aleyhîm selamûn ve rehmetullâhî ve berekâtuhu*” okuduktan sonra dünya kelâmı ile konuşurdu. Müritlerine ve sohbetine gelenlere de üç defa bu salâvatı okur ve okumalarını tavsiye ederdi. Kendisi sohbetten ayrılırken veya kendisini ziyarete gelenler yine bu salâvatı üç defa okur öyle ayrılırdı.³⁸ Yâsîn Efendi, yüz çehresi çok güzel olduğundan insanların dikkatini hemen çekerdi. Bu yüzden dışarı çıkarken kadınlar yüzünü görmesin diye merâşe (peçe) ile örterdi.³⁹ Yüzünü niçin kapattığı sorulmuş kendisi bizzat kadınlar yüzüne bakınca manen hilmim (yumuşak huyluluk) bozuluyor diye yüzünü örttüğünü belirtmiştir.⁴⁰

4. Halifeleri ve İntisablı Müritleri

Yâsîn Efendi, Cemşit Bey Camisi'nde irşat görevine başladığı andan itibaren kendisini sevenler ve müritleri ile birlikte kalabalık bir sohbet halkası oluşturmuştur. İrşat faaliyetleri için Cemşit Bey Camisi ve medresesini kendisi için tekke olarak kullanmıştır.⁴¹ Sohbetlerinden birçok kişi istifade etmesine rağmen fazla kişiye Halifelik vermemiştir. Bilinen tek halifesi Karakoçan İlçesi Mahmutlu Köyü'nden Hacı Derviş Efendi'dir.⁴² Yâsîn Efendi'nin en önemli müritlerinden biri

³⁴Mecmuada Bahtî'nin “Kasîde-i Bahtî”, “Kasîde-i Bahtî el-Palevî Rahmetullâhî Aleyh” gibi başlıklar altında verilen şiirlerinden 6'sı Türkçe, 2'si Arapçadır. Mecmuada başka şairlere ait bazı şiirler de Bahtî'ye nispet edilmiştir. Bk. Bahir Selçuk, Hasan Şener, “Palulu Mustafa Bahtî Efendi ve Şiirleri”, 20.

³⁵ el-Hûnî, *Mecmûatü's-Şerîfe*, 76-92.

³⁶ el-Hûnî, *Mecmûatü's-Şerîfe*, 123.

³⁷ el-Hûnî, *Mecmûatü's-Şerîfe*, 129-164.

³⁸ Yapıcı, *Harput Âlim- Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 348.

³⁹ Bakıcı, *Kültür ve Medeniyet Şehri Palu*, 85.

⁴⁰ Yapıcı, *Harput Âlim- Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 351.

⁴¹ Yapıcı, *Harput Âlim- Müellif ve Mutasavvıfları*, 2: 35.

⁴² Bakıcı, *Kültür ve Medeniyet Şehri Palu*, 85.

Tuzcu Hasan Efendi (ö. 1885-1981)⁴³'dir. Hasan Efendi uzun süre Yâsîn Efendi'nin hem müritliğini hem de kendisi tarafından verilen görevleri yerine getirmiştir. Diğer önemli bir müridi ise Reşit Ağa⁴⁴'dır. Yâsîn Efendi'nin icazetnamesi müritlerinden Reşit Ağa'ya miras kalmıştır. Eski Palu'da yerleşim yeri olan Zeve Mahallesi'nde metruk (yıkık) bir şekilde bulunan Dükkânönü Camisi imam hatipliğini yapmış Abdullah Efendi⁴⁵'de (ö. 1882-1967) intisaplı müritlerindedir. Ayrıca Palu yöresinde çevre köylerden gelen bazı önemli zatlarda Palu bölgesinde dönemin son mutasavvıflarından olan Yâsîn Efendi ile görüşmüş onun tavsiye ve vasiyetlerini yerine getirmeye çalıştıkları gibi tasavvuf ilminden de faydalanmaya çalışmışlardır. Ropîn (Kayahisar) Köyü'nden olan Molla Hacı Reşit bin Molla İbrahim Efendi (ö. 1954)⁴⁶, Yâsîn Efendi ile elverdikçe görüşmüştür. Yâsîn Efendi, Molla Hacı Reşit Efendi'ye sarık hediye etmiştir.⁴⁷ Nitekim Sağonâ (Andılar) köyünden Palu yöresinde önemli zatlardan biri olan Molla Kasım Hoca'nın oğlu Muhammed (Hacı baba, ö. 1859-1930)⁴⁸ bin Molla Kasım Hoca gördüğü bir rüya üzerine Palu'ya gelerek Yasin Efendi ile tanışmıştır. Yasin Efendi vefat edene kadar aralarında samimi bir arkadaşlık oluşmuştur.

Sonuç

Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi, doğum ve ölüm tarihi kesin bilinmese de XX. yüzyılın ilk çeyreğinde vefat etmiştir. Nakşîbendîye tarikatı Hâlidîyye kolunun Palu yöresinde yaşamış son dönem en önemli mutasavvıflarındandır. Yasin Efendi mürşidi kâmilî sayesinde kendisini iyi yetiştirmiştir. Yâsîn Efendi, Şeyh Ali Sebî Hazretleri'nin birinci kuşak halifelerini gördüğü gibi onların hâl ve hareketlerinden de etkilenmiştir. Ancak Yâsîn Efendi'nin bağlı bulunduğu Hâlidîyye kolu Norşîn kolu olan Seyyid Tâhâ Hakkâri koludur. Seyyid Tâhâ Hakkâri Hazretleri (ö. 1853), Mevlânâ Hâlidî Bağdâdî Hazretleri'nin Anadolu'ya gönderdiği en önemli halifesi olduğu da bilinmektedir. Yasin Efendi'ye verilen

⁴³ Mehmet Emin oğlu Hasan Efendi'nin ailesi "Serttaş" soy ismini almıştır.

⁴⁴Saadettin Bilici (d. 1941) beyin dedesidir. Şeyh Hacı Yâsîn Efendi'nin tarikat icazetnamesi Saadettin bin Mahmut(ö. 1990) bin Reşit Ağa vasıtasıyla günümüze ulaşmıştır. Reşit Ağa, Yâsîn Efendi'nin intisaplı müritlerindedir. İcazetnamenin orijinali Saadettin Bilici beydedir.

⁴⁵ Hacı Süleyman oğlu Abdullah Efendi'nin aile fertleri "Dündar" soy ismini almışlardır.

⁴⁶ Molla İbrahim Efendi'nin doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Diyarbakır da uzun süre medrese eğitimi görmüştür. Mezarı Ropîn Köyü'ndedir. Kendisine ait H. 1274/M. 1858 tarihinde kaleme aldığı iki ciltlik el yazması Şafii Fıkhu (Envar) kitabı ile H. 1299/M.1882 tarihli Tecvid kitabı bulunmaktadır. Molla Hacı Reşit Efendi, Ropîn Köyü'nden Molla İbrahim Efendi'nin evlatlarındandır. Yâsîn Efendi ile sık sık görüşmüştür. Yâsîn Efendi'den tasavvuf ilmi konusunda istifade de etmiştir. Bk. Serdar Karabulut, "Molla İbrahim Efendi ve Ailesinin ilmî Kişiliği", *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa (Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018), 2: 213-222.

⁴⁷ Karabulut, "Molla İbrahim Efendi ve Ailesinin ilmî Kişiliği", 216.

⁴⁸ Molla Kasım Hoca (ö.1888) Andılar Köyü'nde yaşamış önemli zatlardandır. Mezarı bu köydedir. Muhammed (Hacı Baba ö. 1859-1930) Molla Kasım Hoca'nın evlatlarındandır. Kadiri Tarikatı mensublarındandır. bk. Abdusamet Demirbağ, Mehmet Demirbağ, "Palu'nun Manevi Şahsiyetlerinden Molla Kasım Hoca", *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa (Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018), 2: 265-274.

orijinal icazetnamenin sonraki bir dönemde temize çekilen nüshasında kendisine icazetname veren kişi Norşin dergâhının kurucusu Şeyh Abdurrahman Taği Hazretleri'nin (ö. 1886) oğlu Mevlânâ Şeyh Muhammed Ziyâuddin Efendi (ö. 1924) 'dir. Yâsîn Efendi'nin Palu Hükümeti'nin merkezine Şeyh Ali Sebtî Hazretleri'nin (ö. 1871) vefatından sonraki bir zaman diliminde geldiği kesindir. Yâsîn Efendi o dönemde ilim yuvası olan Cemşit Bey cami ve medresesinde halkı irşat etmiş burayı tekke ve külliye olarak kullanmıştır. Yâsîn Efendi âdâbı ve yetiştirdiği müritler vasıtasıyla da bulunduğu topluma tasavvuf kültürünü aşlamıştır. Nitekim Yâsîn Efendi iyi şekilde Arapça Osmanlıca bilmektedir. Yazdığı, “*Mecmûatü's-Şerîfe*” adlı eserde dönemin Nakşî ve diğer tarikatlere mensub tekkelerde okunan kâsideler, münacatlar ve şiirleri yazılı hale getirerek derleme bir eser telif etmiştir. Bu eserde kendisine ait herhangi bir kâside ve şiir bulunmamaktadır. Ancak Palu yöresinde yaşamış olan Mustafa Bahtî Palevi'nin şiirleri ve kâsidelerine, “*Mecmûatü's-Şerîfe*” de yer vermesi sayesinde bu zat ile ilgili yazdığı şiirlerin ve kâsidelerin günümüze ulaşmasını da sağlamıştır.

Kaynakça

Ayiş, Mehmet Şirin. “Bingöl Hâlidî Geleneğinin Medrese Boyutu”, *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/10 (2017): 71-94.

Bakıcı, Yusuf. *Kültür ve Medeniyetler Şehri Palu*. Elazığ: Güntek ofset ve Matbaa, 2012.

Baz, İbrahim. “Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî'nin Halifelerinden Şeyh Hâlid-i Cezerî ve Basret Dergâhı”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 14/32 (2013): 139-167.

Baz, İbrahim. “Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Norşin Dergâhı ve Şeyh Abdurrahmanı Tâği”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 34/2 (2014): 73-108.

Çakır, Mehmet Şaki. “Şeyh Abdurrahman-ı Tâği ve Norşin Tekkesi'nden Yayılan Kollar” *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 3/2 (2017): 26-53.

Demirbağ, Abdusamet- Mehmet Demirbağ. “Palu'nun Manevi Şahsiyetlerinden Molla Kasım Hoca”, *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa 2: 265-274. Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018.

Hûnî, Hacı Muhammed Yasin bin Muhammed Ali, *Mecmûatü's-Şerîfe*. Elazığ: 1317/1900.

Işın, Ekrem. “Nakşibendîlik”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. 4: 31-39. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları, 1994.

Karabulut, Serdar. “Şeyh Ali Sebtî ve Palu Çevresinde Hâlidîliğin Yayılmasındaki Yeri”, *Akademik İslam Araştırmaları Dergisi* 4/1 (2018): 145-175.

Karabulut, Serdar. “Molla İbrahim Efendi ve Ailesinin ilmî Kişiliği”, *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver

Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa 2: 213-222. Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018.

Karabulut, Serdar. *Şeyh Ali Sebti el-Palevi*. İzmit: Altın Kalem Yayınları, 2014.

Kavak, Abdulcebbar. *Mevlânâ Hâlid-i Nakşibendî ve Hâlidîlik*. İstanbul: Nizamiye Akademi Yayınları, 2016.

Abdulcebbar Kavak, *Seyyid Taha Hakkari*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017.

Kılıç, Rüya. "Osmanlı Devleti'nde Yönetim-Nakşibendî İlişisine Farklı bir Bakış: Halidi Sürgünleri". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 7/17 (2006): 103-119.

Kufralı, Kasım. "Molla İlahi ve Kendisinden Sonra Nakşibendî Muhiti". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 3/ 1-2 (1948): 129-151.

Mutçalı, Serdar. "Sami". *Arapça-Türkçe Sözlük*. 409-410. İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995.

Selçuk, Bahir-Şener, Hasan. "Palulu Mustafa Bahtî Efendi ve Şiirleri", *Uluslararası Palu Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Elazığ, 11-13 Ekim 2018)*. Ed. Enver Çakar, Kürşat Çelik, Yavuz Kısa 2: 19-28. Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2018.

Yapıcı, Süleyman. *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*. 2 Cilt. Ankara: Sistem Ofset Basım Yayınları, 2013.

Ek:1. Mevlânâ Şeyh Muhammed Ziyâuddin Ebi Abdurrahman (ö. 1924) tarafından Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'ye H.1302/M.1884-1885 yılında verilen tarikat icazetnamesi

Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'ye H.1302/M.1884-1885 yılında verilen tarikat icazetnamesinin Türkçe tahkikli okunuşu

Lâ İlahe İllallâhu Melikü'l Hâkku'l Mubîn

Bismillahirrahmanirrahim

Hazihi İcazati Fit-Tarikati'l Âliyyeti'l Nakşîbendîyyeti

Elhamdullahillezi sekebe emtari'l ma'rifeti min sehabi'l mukerrimetî âla kûlûbi evliyaihi fehâyyi nakşî hûrûfî'l ğayri min sehâifi hêvatiri esfiyâihi feca'ilet tetlâtîm biyunâbiyî'l hûkmi ke'l câr. Ve tetfakîmî'l şu'ûn. ve'l meârifeti leda hubûbî'l neffahâtî fi'l ishâr. Ves-selâtî ves-selâmî'l ekmalâni'l etimmâni âla ekmeli mebûsi ilannâsi'l irşâdihim ilâ tarîkîn-necâtî. Ve efdâli hâdi li'l îbâdi ve râmeti'l enâmi ve melce-i likâda-i'l hâcâtî. Muhammed sallallâhu âleyhi ves-selem ve âla âlihi ve eshâbi ve zürriyyetihi. Eimmeti'l ihtida-i ve'l istihlâfi. Ve eimmeti neshî li'l müslimîn bitasîysi'l kâvâidi'l mezîyheti'l helâfi. Ammâ be'ede felammâ lâzîm suhbettina'l âlimî'l âli'l Haccı Muhammed Yasin İbni'l Haccı Aliyyi'l Hâfızî'l Hûnî. Râkkâhu rabbehu'l ganîyyi. Bicâhu'l Nebbiyyi'l Mekkîyy'il Mudnî (Medeni). Sâllallâhu teâlâ âleyhi ves-selem ve âla âlihi ve eshâbihi ecmêin. Ve teeddebu bi edâbi'l sâdâtî. Ve ressehet kâddemehu fi'l insibâğ ve'l intibâ-hî âla vekâfi'l âdâtî. Ve istâhele litta'lîmi

be'de'l taellîmi âle'l âdâti. Ve isteâde li'l efâdeti akâbe'l istifâdeti. Ve mehmedi liddevâmî'l nesiyyeti'l muteârifeti. fereşî'l dâmîri ve sâre fi sırrehu min kâlbîhi letâifî'l vukûfi vet-tağayyir. Ecizethu bi'l irşad ve'l mubâbieti. Ve telkîniz-zikri vet-terbîyyeti vetteslîyki fit-tarikâti'l âliyyeti'l Nakşîbendîyyeti kuddisellahu teâle esrârî ehaliyha ve kâtâe dâbiri hessâdı mevâlîyhâ. Kemâ ecîzenî biha seyyidî ve mevlâyı ve imâmî kuddisellahu-sırrehus-samî kûtbu't-tarikâti ve ğavvâsi bâhri ûlûmî'l hakikâtis-senedillezî bihi netebâhi Mevlânâ seyyid Tâhâ kuddise sırrehu ve huve tilkâha be'ede telkîyha min âmmehu'l seyyidu'l şerif varisi lin-nuris-sâri. Es-Seyyid Abdullahi'l Hakkâri min kûtbi daireti'l irşadı rihlete'l âbdali ve'l evkadi meciduddîyni ve sekîyneti kûlûbu'l âşîkîyn. Dıyâuddîn ebi ileyha Hazreti Mevlîna Eş-Şeyh Hâlid kuddise sırrehu. Ve huve min şeyhîhil câmî li'l kemâlis-suri ve'l mâneviyyi Eş-Şeyh Abdullah'il Hindîyyi'l Dehlevî kuddise sırrehu. Ani'l mualiyyi'l muzekkiyyi'l musfiyyi'l mutâhhîr. Şemsuddin Hebîybullah cân-ı cânânî'l mazharı kuddise sırrehu. Ani'l müteşerrefi bit-tecella'l zati ve'l sıfatı veş-şûuni es-seyyid Nûr Muhammedi'l Bedavânî kuddise sırrehu. Ani'l musteğriki fi'l habbeti bahri hâkkî'l yakîn sultan evliyâi Eş-Şeyh Seyfeddin kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu emîn es-sırru'l mektûm şeyhu'l meşayıhu'l urveti'l vuskâ Muhammedi'l Ma'sûm kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu mazharı acaibi ve menbeî'l esrâr ve'l meânî Eş-Şeyh Ahmet farukî'l sırhendiyyi'l maruf bi'l İmam Rabbâni el- muceddîd elfis-sanî kuddise sırrehu. Ani'l kûtbullezi li sehebâi'l habbez-zati huves-sakî mueyyiddini'l Rızâ Eş-Şeyh Muhammedi'l Bakî. kuddise sırrehu. An veliyyu'l kerîmi'l sını Mevlînâ hâveceki'l semerkândiyyi'l Emkenegî. Kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu'l Mukerremi'l mumeccid. Eş-şeyhi'l Meşayıhu Mevlînâ Derviş Muhammed kuddise sırrehu. An şeyhihi ve hâlehu'l râkkî'l messâcidi Eş-şeyhi'l Meşayıhu Mevlînâ Muhammed Zâhit kuddise sırrehu. An murûcciddîn ve mukâvviyi'l meşerrebi'l Nakşîbendîyyi'l ma'rûf bi hâveci ahrâr Eş-Şeyh Abdullahi'l Semarkândi kuddise sırrehu. An mevrudi tevâtir inâyeyeti'l bârî Mevlînâ Yakûbi'l Çerhî Hisârî kuddise sırrehu. An miftâhu'l hezâini'l esrâr kûtbu'l aktâb Eş-şeyh Muhammedi'l Buhâriyyi'l ma'rûf bi Alâeddini'l Attâr kuddise sırrehu. An imâmî'l tarikati ve ğavsi'l hâliykâti zi'l fezyi'l câri ven-nûris-sâriyyi'l ma'rûf bi Şâhu Nakşîbend Behâuddîn Muhammed uveysiyyu'l Buhârî kuddise sırrehu. An menbeî'l muârifî ve'l kemâlî seyyidi'l sâdâti Hazreti Es-Seyyid Emir Kûlâl kuddise sırrehu. Ani'l makbul ala'llahi ve lemmâ sevâhun-nâsi kûtbu'l evliya-i Eş-Şeyh Muhammed Baba-i Semmâsi kuddise sırrahu. Ani'l vâlihi fi muhabbeti mevlâhu'l ganiyyi'l ma'rûf bi Hazreti Azizân Hâvecehi Aliyyu'l Râmîti kuddise sırrahu. Ani'l ma'rıdı (ma'rızî) anı'l murâdı'l dünyevîyyî ve'l uhrevîyyî Eş-Şeyhi'l Meşayıhu Mahmûdu'l Encîrî Fağnevîyyî kuddise sırrehu. Ani'l mutesellîki anı'l hicâbi'l beşeri kûtbu'l evliyâ-i Eş-Şeyh Arifi'l Rıyûkerîyyî kuddise sırrehu. Ani'l makbuli kûtbu'l Râbbani ve ğavsi'l hâlâiki Eş-Şeyh Abdulhâlıkı Gecduvânı kuddise sırrehu. Ani'l ğavsi'l semâdânı Eş-Şeyh Yusufu'l Hemâdânı kuddise sırrehu. Ani'l rışvânı min rahîkis-sâmâdi kûtbu'l evliyâ-i Eş-Şeyh Ebi Ali Fârâmedi kuddise sırrehu. Ani'l mehbûbus-seccânî ğavsi'l vâsilîn Eş-Şeyh Ebi'l Hasan Hârâkânî kuddise sırrehu. Ani'l mueyyîdi bitte'yidi'l ilhâmi sultânı'l ârifîn Eş-Şeyh Ebi Yezidi'l Bestâmî kuddise sırrehu. An imâmî'l eimmetillezî huve bi'l hâkkî nâtik El-İmâm-ı Caferis-Sadık Râdiyellahu teâla anhu. An vâliidi ummihi ehdi'l fukâhâis-sebâti'l Kâsım bin

Muhammed İbn-i Ebi Bekris-Sıddık Râdiyellahu teala anhu. Anı'l sahâbı'l gariybi'l ma'dud min Ehl-i Beyti'l-Resûl Selmân-ı Fârisîyyı'l mukerremi'l makbul radiyellahu anhu. An efdâli'l eimmeti âla'l tâhkîk haliyfeti Resûlillâhi sallâllahu teâlâ aleyhi ve âla âlihi ve sâhibhu fi'l gâr Hazreti Ebi Bekris-Sıddık Radiyellahu teâlâ anhu. An menbeu'l sıdkı ves-sefâ efdelu'l helâiki hâtemi'l-nebiyyîn hebiybu Râbbi'l âlemin Seyyidînâ Muhammedi'l Mustâfa Sallâllahu teâlâ aleyhi ve âla âlihi ve eshâbihi. Ve'l Nakşibendî, min ruhâniyyi'l gecduvâni ila âhiri'l nisbeti. Ve'l Fârâmedî, eyden anı'l Şeyh Ebi Osman Mâgribî anı'l Şeyh Ebi Aliyyi'l Kâtib anı'l Şeyh Ebi Aliyyi'l Rudbârî. anı'l Şeyh Ebi'l Kâsım El-Cuneydi'l Bağdâdiyyî. Anı'l Sırrı Sâkâti. anı'l Ma'rûfî'l Kerhî. anı'l imâmı Alir-Rızâ. An vâlidehu'l İmâm Musa Kâzım. An vâlidehu'l İmâm Caferis-Sâdik. An vâlidehu'l İmâm Muhammed Bâkır. An vâlidehu'l İmâm Zeyne'l Âbidîn. An vâlidehu'l İmâm Hüseyin. An vâlidehu'l İmâm Emîri'l Mü'minîn Ali İbni Ebi Talib radiyellahu anhu kerremellahu vechehu. An seyyidi'l mursalîn ve hâbibi'l Râbbi'l Âlemin Muhammedi'l Mustâfa sallâllahu teâlâ aleyhi ve selem ve âla âlihi. Hazi'l nesiyeti tusemme silsileti'l zehbi ve'l kerhiyyî eyden an Dâvudu'l Tâ-i. Anı'l acemiyyî anı'l Hasanu'l Bâsrî emiri'l mü'minin Ali İbn-i Ebi Talib radiyellahu teâlâ anhu ve kerremehu vechehu. An seyyidi'l mukevvinîyn aleyhi ve âla sâiri'l enbiyâ-i ve âla Allahümme ve eshâbihîm etemmes-sâlâvati ves-selam. Ve alâ eyden anı'l sıddıki anı'l Nebiyyî sallâllahu teâlâ aleyhi ve selem aleyhima ve ala ve sâiri'l âli ve'l eshâbi ecmeîn. Ve mâ ecizet Haccı mezkûru'l be'de'l istihâreti mine'l cebbâri'l âla ve'l istizân min sâdâti'l sisileti'l âliyyeti ve sudûru'l izni minhum fi zâlike murâden felyugattinem suhbetehu. Men yurîydu'l teşebbusi bitârikil evliyâ-i ve'l beşşeri multezim emruhu bimâ huve hâric an dâire-i akli ukâlâ-i ve vasiyyeti bi'temessuk bi'l kitab ves-sünneti ve'l emni bi tâshîh akâidi bil muktezi erâ-i ehli'l sünnetilieziyne humu'l fırkatı'l naciyyeti âla mâ etbâki aleyhi eimmeti'l keşefi ve'l vicdân ve vasiyyeti bi tevkiri hameleti'l Kur'anı ve'l fukahâ ve'l fukâra ve bis-selâmâti'l sudûr ve bi samâhâti'l nefsi ve sehâveti'l yedî ve şâşeti'l vechî ve bezeledi'l nidâ ve keşefi'l ezâ ves-sâfêhi an aserâti'l ihvân ve'l nasiyhâti'l esgâr ve'l ekâbir ve tereke'l husumâti ve tereke'l temeâ ve bi'l itimâdi'l fi kâdâ-i'l Havaici Alallâhu teâlâ feinnehu lâ yedi-î men avvele aleyhi ve in lâ yercu'l necâti illâ fi'l sıdkî vela'l vusûli ilallâhu teâlâ illââ biittiba'î'l Mustafa sallâllâhu teâlâ ve selem ve in lâ yezunnî innehu efdâli min ehedi bel lâ yera linefsihi vucûdâ ve külli min yetetâveli bin-ni'meti ve'l hâsedî emruhu İlallâhu teâlâ ve in yec'âli'l sâbri fi'l umûrî şîâra ve âdâti'l sâdâti desâreen ve'l tevekkuli muttekien ve't teslîm ve sâdeti ve'l ridaâdeti ve'l kanâati rası'l mâli ve in yestetı'ul ezâ bi'l ihtimâl. Ve sallâhu teâlâ âla efdâli'l beşeri Seyyidinâ Muhammed ve âla âlihi ve eshâbıhu hâyri sahbi ve âla ve'l hamdulillâhi subhânehu fi'l hâl ve'l mâl kâlehu'l abdi'l mufettekîr ila'l tâfi'l meliki'l ellâm dâi'l enâm Muhammedi'l Nakşibendîyyi'l Hâlidî.

Sudûreti'l (sadreti'l) icazeti fi sene H.1302/M.1884-1885

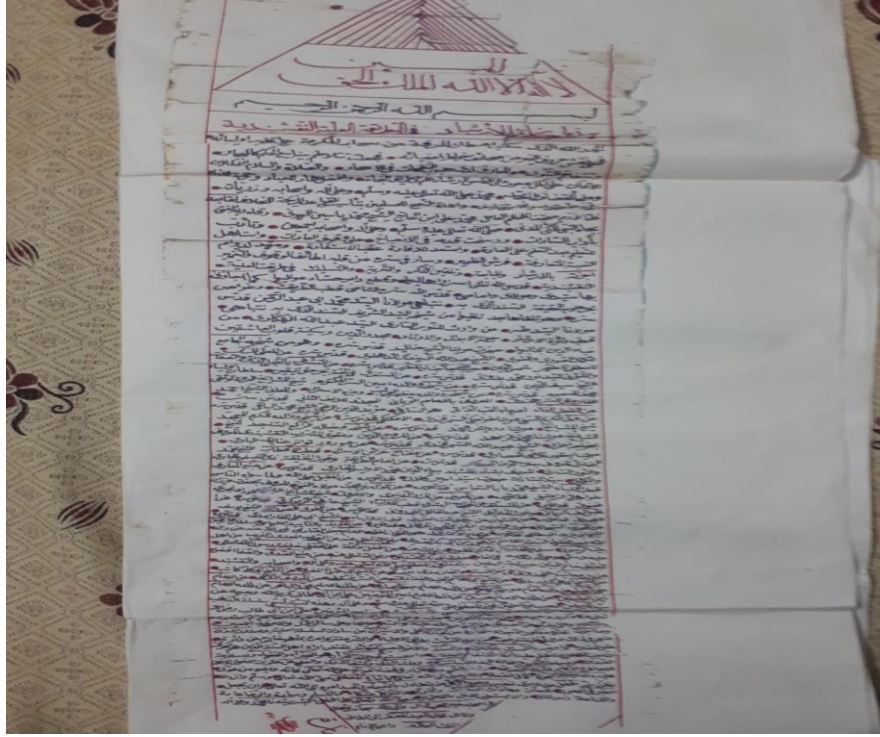
Mühür

Mührün iç kısmı

Muhammed Şâhu'l Hâlidîyyi'l Nakşibendî

tarih silik okunamadı.

Ek:2. Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'ye verilen orijinal icazetnamenin sonraki yıllarda kaleme alınarak istinsah edilen ikinci nüshası

103

Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'ye verilen orijinal icazetnamenin sonraki yıllarda kaleme alınarak yazılan ikinci nüshasının Türkçe tahkikli okunuşu

Lâ İlahe İllallâhu Melikü'l Hakku'l Mubîn

Bismillahirrahmanirrahim

Hazihi İcazati Fit-Tarikati'l Âliyyeti'l Nakşibendîyyeti

Elhamdullahillezi sekebe emtari'l ma'rifeti min sehabi'l mukerrimetri âla kûlûbi evliyaihi fehâyyi nakşî hûrûfi'l ğayri min sehâifi hêvatiri esfiyâihi feca'ilet tetlâtîm biyunâbiyî'l hûkmi ke'l câr. Ve tetfakîmi'l şu'ûn. ve'l meârifeti leda hubûbi'l neffahâti fi'l ishâr. Ves-selâtu ves-selâmi'l ekmalâni'l etimmâni âla ekmeli mebûsi ilannâsi'l irşâdihim ilâ tarîkîn-necâti. Ve efdâli hâdi li'l îbâdi ve râmeti'l enâmi ve

melce-i likâda-i'l hâcâti. Muhammed sallallâhu âleyhi ves-selem ve âla âlihi ve eshâbi ve zürriyyetihi. Eimmeti'l ihtida-i ve'l istihlâfi. Ve eimmeti neshî li'l müslimîn bitasıysi'l kâvâidi'l mezîyheti'l helâfi. Ammâ be'ede felammâ lâzım suhbettina'l âlimî'l âli'l Muhammed Ali İbni'l Hacci'l Şeyh Muhammed Yasini'l Hûnî. Râkkâhu rabbehu'l ganîyyi. Bicâhu'l Nebbiyyi'l Mekkîyy'il Mudnî (Medeni). Sâllallâhu teâlâ âleyhi ves-selem ve âla âlihi ve eshâbihi ecmeîn. Ve teeddebu bi edâbi'l sâdâti. Ve ressehet kâddemehu fi'l insibâğ ve'l intibâ-î âla vekâfi'l âdâti. Ve istâhele litta'lîmi be'de'l taëllîmi âle'l âdâti. Ve isteâde li'l efâdeti akâbe'l istifâdeti. Ve mehhedî liddevâmî'l nesiyheti'l muteârifeti. fereşî'l dâmîri ve sâre fi sırrehu min kâlbîhi letâifi'l vukûfi vet-tağayyir. Ecizethu bi'l irşad ve'l mubâbieti. Ve telkîniz-zikri vet-terbiyyeti vetteslîyki fit-tarikâti'l âliyyeti'l Nakşîbendîyyeti kuddisellahu teâle esrâri ehaliyha ve kâtâe dâbiri hessâdı mevâlîyhâ. Kemâ ecîzenî biha seyyidî ve mevlâyı ve imâmî kuddisellâhus-sırrehus-samî kûtbu't-tarikâti ve ğavvâsi bâhri, ûlûmî'l hakikâtis-senedillezî bihi netebâhi Mevlânâ Es-Seyyid Muhammed Ebi Abdurrahman kuddise sırrehu. Ve huve tilkâha be'ede telkîyha min âmmehu'l seyyidu'l şerîf'il senedillezî netebâhi bihi Seyyid Tâhâ Hakkâri kuddise sırrehu. Min varisi lin-nuris-sâri Es-Seyyid Abdullahi'l Hakkâri min kûtbi daireti'l irşadı rihlete'l âbdali ve'l evkadi meciduddîyni ve sekîyneti kûlûbu'l âşîkîyn. Dıyâuddîn ebi ileyha Hazreti Mevlîna Eş-Şeyh Hâlid kuddise sırrehu. Ve huve min şeyhîhil câmiû li'l kemâlis-suri ve'l mâneviyyi Eş-Şeyh Abdullah'il Hindîyyi'l Dehlevî kuddise sırrehu. Ani'l mualiyyi'l muzekkîyyi'l musfiyyi'l mutâhhîr. Şemsuddin Hebîyullah cân-ı cânâni'l mazharı kuddise sırrehu. Ani'l müteşerrefi bit-tecella'l zati ve'l sıfatı veş-şûuni es-seyyid Nûr Muhammedi'l Bedavânî kuddise sırrehu. Ani'l musteğriki fi'l habbeti bahri hâkkî'l yakîn sultân evliyâi Eş-Şeyh Seyfeddin kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu emîn es-sırru'l mektûm şeyhu'l meşayıhu'l urveti'l vuskâ Muhammedi'l Ma'sûm kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu mazharı acaibi ve menbeî'l esrâr ve'l meânî Eş-Şeyh Ahmet farukî'l sırhendiyyi'l maruf bi'l İmam Rabbâni el- muceddîd elfis- sanî kuddise sırrehu. Ani'l kûtbullezi li sehebâi'l habbez-zati huves-sakî mueyyiddini'l Rızâ Eş-Şeyh Muhammedi'l Bakî. kuddise sırrehu. An veliyyu'l kerîmi'l sinnî Mevlînâ hâveceki'l semerkândiyyi'l Emkenegî. kuddise sırrehu. An şeyhîhî ve vâlidehu'l Mukerremi'l mumeccid. Eş-şeyhi'l Meşayıhu Mevlînâ Derviş Muhammed kuddise sırrehu. An şeyhihi ve hâlehu'l râkkîi'l messâcidi Eş-şeyhi'l Meşayıhu Mevlînâ Muhammed Zâhit kuddise sırrehu. An murûcciddîn ve mukâvviyi'l meşerrebi'l Nakşîbendîyyi'l ma'rûf bi hâveci ahrâr Eş-Şeyh Abdullahi'l Semârkândî kuddise sırrehu. An mevrudi tevâtir inâyeyeti'l bârî Mevlînâ Yakûbi'l Çerhî Hısârî kuddise sırrehu. An miftâhu'l hezâini'l esrâr kûtbu'l aktâb Eş-şeyh Muhammedi'l Buhâriyyi'l ma'rûf bi Alâeddini'l Attâr kuddise sırrehu. An imâmî'l tarikati ve ğavsi'l hâliykâti zi'l feyzi'l câri ven-nûris-sâriyyi'l ma'rûf bi Şâhu Nakşîbend Behâuddîn Muhammed uveysiyyu'l Buhârî kuddise sırrehu. An menbeî'l muârifi ve'l kemâli seyyidi'l sâdâti Hazreti Es-Seyyid Emir Kûlâl kuddise sırrehu. Ani'l makbul ala'llahi ve lemmâ sevâhun-nâsi kûtbu'l evliya-i Eş-Şeyh Muhammed Baba-i Semmâsi kuddise sırrahu. Ani'l vâlihi fi muhabbeti mevlâhu'l ganiyyi'l ma'rûf bi Hazreti Azizân Hâvecehi Aliyyu'l Râmitî kuddise sırrahu. Ani'l ma'rıdı (ma'rızî) anı'l murâdı'l dünyevîyyî ve'l uhrevîyyî Eş-Şeyhi'l Meşayıhu Mahmûdu'l Encîrî Fağnevîyyî kuddise sırrehu. Ani'l mutesellîki anı'l hicâbi'l beşeri

kûtbu'l evliyâ-i Eş-Şeyh Arifi'l Rıyûkerîyyî kuddise sırrehu. Anı'l makbuli kûtbu'l Râbbani ve gâvsi'l hâlâiki Eş-Şeyh Abdulhâlıkı Gecduvânı kuddise sırrehu. Anı'l gâvsi'l semâdânı Eş-Şeyh Yusufu'l Hemâdânı kuddise sırrehu. Anı'l rişvânı min rahîkis-sâmadî kûtbu'l evliyâ-i Eş-Şeyh Ebi Ali Fârâmedi kuddise sırrehu. Anı'l mehbûbus-seccânî gâvsi'l vâsilîn Eş-Şeyh Ebi'l Hasan Hârâkâni kuddise sırrehu. Anı'l mueyyîdi bitte'yidi'l ilhâmi sultânı'l ârifîn Eş-Şeyh Ebi Yezidi'l Bestâmî kuddise sırrehu. An imâmı'l eimmetillezî huve bi'l hâkkî nâtik El-İmâm-ı Caferis-Sadık Râdiyellahu teâla anhu. An vâlidî ummihi ehdi'l fukâhâis-sebâtî'l Kâsım bin Muhammed İbn-i Ebi Bekris-Sıddık Râdiyellahu teala anhu. Anı'l sahâbi'l gariybi'l ma'dud min Ehl-i Beyti'l-Resûl Selmân-ı Fârisîyyı'l mukerremi'l makbul radiyellahu anhu. An efdâli'l eimmeti âla'l tâhkîk haliyefeti Resûlillâhi sallâllahu teâlâ aleyhi ve âla âlihi ve sâhibhu fi'l gâr Hazreti Ebi Bekris-Sıddık Radiyellahu teâlâ anhu. An menbeu'l sıdkı ves-sefâ efdelu'l helâiki hâtemi'l-nebiyyîn hebiybu Râbbi'l âlemin Seyyidînâ Muhammedi'l Mustâfa Sallâllahu teâlâ aleyhi ve âla âlihi ve eshâbihi. Ve'l Nakşibendî, min ruhâniyyi'l gecduvânı ila âhiri'l nisbeti. Ve'l Fârâmedî, eyden anı'l Şeyh Ebi Osman Mâgribî anı'l Şeyh Ebi Aliyyi'l Kâtib anı'l Şeyh Ebi Aliyyi'l Rudbârî. anı'l Şeyh Ebi'l Kâsım El-Cuneydi'l Bağdâdiyyî. Anı'l Sırrı Sâkâti. anı'l Ma'rûfi'l Kerhî. anı'l imâmı Alir-Rızâ. An vâlidehu'l İmâm Musa Kâzım. An vâlidehu'l İmâm Caferis-Sâdik. An vâlidehu'l İmâm Muhammed Bâkır. An vâlidehu'l İmâm Zeyne'l Âbidîn. An vâlidehu'l İmâm Hüseyin. An vâlidehu'l İmâm Emîri'l Mü'minîn Ali İbni Ebi Talib radiyellahu anhu kerremellahu vechehu. An seyyidi'l mursalîn ve hâbibi'l Râbbi'l Âlemin Muhammedi'l Mustâfa sallâllahu teâlâ aleyhi ve selem ve âla âlihi. Hazi'l nesiyeti tusemme silsileti'l zehbi ve'l kerhiyyî eyden an Dâvudu'l Tâ-i. Anı'l acemiyyî anı'l Hasanu'l Bâsrî emiri'l mü'minin Ali İbn-i Ebi Talib rabiyyellahu teâlâ anhu ve kerremehu vechehu. An seyyidi'l mukevvinîyn aleyhi ve âla sâiri'l enbiyâ-i ve âla Allahümme ve eshâbihîm etemmes-sâlâvati ves-selam. Ve alâ eyden anı'l sıddıki anı'l Nebiyyî sallâllahu teâlâ aleyhi ve selem aleyhima ve 3ala ve sâiri'l âli ve'l eshâbi ecmeîn. Ve mâ ecizet Haccı mezkûru'l be'de'l istihâreti mine'l cebbâri'l âla ve'l istizân min sâdâti'l sisileti'l âliyyeti ve sudûru'l izni minhum fi zâlike murâden felyugattinem suhbetehu. Men yurîydu'l teşebbusi bitârikil evliyâ-i ve'l beşşeri multezim emruhu bimâ huve hâric an dâire-i akli ukâlâ-i ve vasiyyeti bi'temessuk bi'l kitab ves-sünnetî ve'l emni bi tâshîh akâidi bil muktezi erâ-i ehli'l sünnetilieziyne humu'l fırkâti'l naciyyeti âla ma etbâki aleyhi eimmeti'l keşefi ve'l vicdân ve vasiyyeti bi tevkiri hameleti'l Kur'anı ve'l fukahâ ve'l fukâra ve bis-selâmâti'l sudûr ve bi samâhâti'l nefsi ve sehâveti'l yedî ve şâşeti'l vechî ve bezeledi'l nidâ ve keşefi'l ezâ ves-sâfêhi an aserâti'l ihvân ve'l nasiyhâti'l esgâr ve'l ekâbir ve tereke'l husumâti ve tereke'l temeâ ve bi'l itimâdi'l fi kâdâ-i'l Havaici Alallâhu teâlâ feinnehu lâ yedi-î men avvele aleyhi ve in lâ yercu'l necâti illâ fi'l sıdkî vela'l vusûli ilallâhu teâlâ illââ biittiba'l Mustafa sallâllâhu teâlâ ve selem ve in lâ yezunnî innehu efdâli min ehedi bel lâ yera linefsihi vucûdâ ve külli min yetetâveli bin-ni'meti ve'l hâsedî emruhu İlallâhu teâlâ ve in yec'âli'l sâbri fi'l umûrî şîara ve âdâti'l sâdâti desâreen ve'l tevekkuli muttekien ve't teslîm ve sâdeti ve'l ridaâdeti ve'l kanâati rası'l mâli ve in yesteti'ul ezâ bi'l ihtimâl. Ve sallâhu teâlâ âla efdâli'l beşeri Seyyidinâ Muhammed ve âla âlihi ve eshâbihi hâyri sahbi ve âla ve'l hamdulillâhi subhânehu fi'l hâl ve'l mâl kâlehu'l abdi'l mufettekîr ila'l tâfi'l meliki'l ellâm dâi'l enâm.Li'l icazeti'l Mubîn.

Ek:1. Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'nin yazmış olduğu el yazması
"Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı eserin giriş kısmındaki yarım olan duanın son varakı⁴⁹

لنا بهم وادخلنا في زومرتهم واحشنا
معهم يا رحمن يا رحيم ويا ذا الفضل العظيم
الاهم يبلغ مثل ثواب ذلك الى ارواح
ابائنا وامهاتنا واخواننا واطواتنا
ازواجنا واقربائنا واستاننا واوليائنا
ولمن له حق وحقوق علينا وجميع
المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات
الاحياء منهم والاموات انك ولي المستأ
برحمتك يا ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين
تمت هذه الدعاء الشريف
قصيد في جملها وتية
بسم الله الرحمن الرحيم
بقرات باسم الله روي به اهتدت
في كشف اسرار ربنا لطيفه انطوت

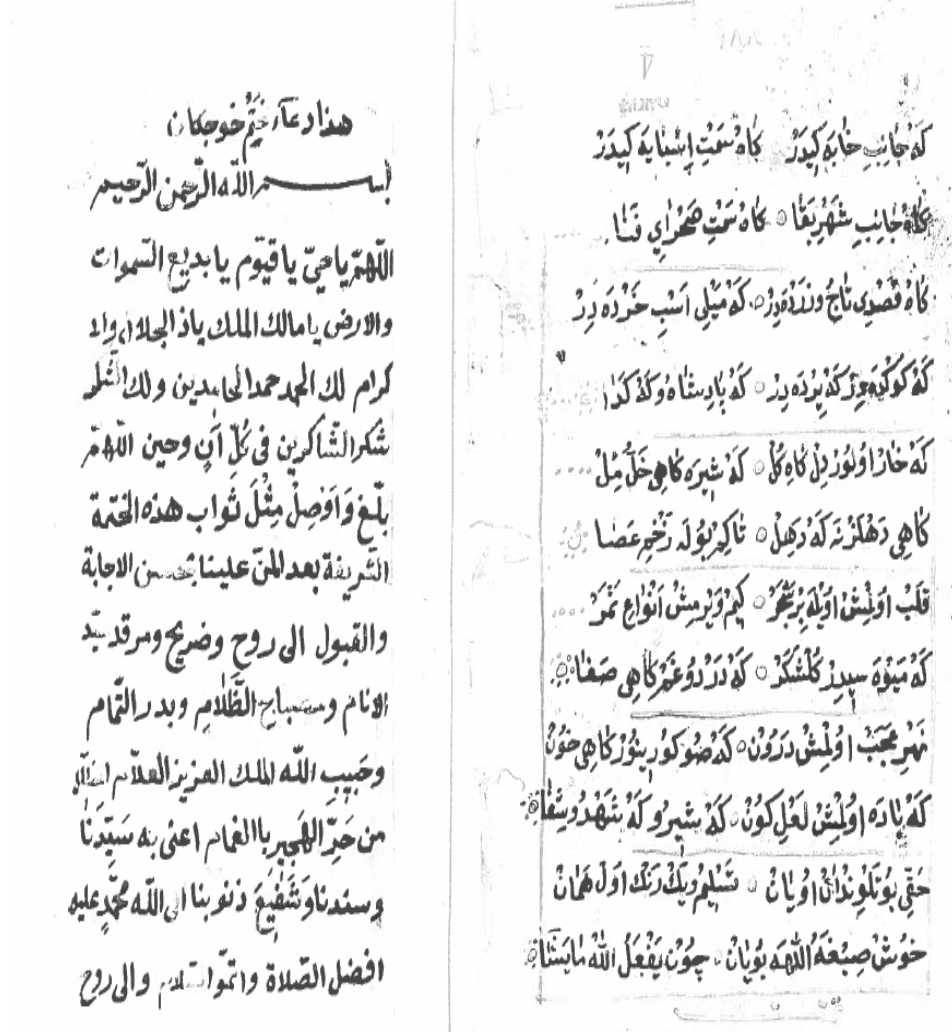
⁴⁹ el-Hûnî, *Mecmûatü'ş-Şerîfe*, 2.

Ek:3. Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'nin yazmış olduğu el-yazması "Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı eserde "Du'evâtü Muhtelifeti Muesserâti" nin son sayfanın varakı⁵⁰

⁵⁰ el-Hûnî, Mecmûatü'ş-Şerîfe, 196.

Ek:4. Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'nin yazmış olduğu el-yazması
"Mecmûatü'ş-Şerîfe" adlı eserde "Duâ-i Hâtme-i Hâcegân'ın" varakları⁵¹

⁵¹ el-Hûnî, *Mecmûatü'ş-Şerîfe*, 191.

EK:5. Şeyh Hacı Muhammed Yâsîn Efendi'nin eski Palu İlçesi (sancığı) yerleşim yeri olan Zeve bölgesindeki Cemşidiyye Mahallesi mevkisindeki türbesi ve kabrinin görünümü

